

Mkh 19.11.2024 § 181

Selostus asiasta

Aluekehittämistä ohjaavan lainsäädännön (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021) mukaan maakuntien liitot edistävät alueidensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin strategiaan linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa.

Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon Valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen 2024–2027 painopisteet. Maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä tarkistetaan myös maakunnan älykkään erikoistumisen strategian päivitystarve. Nykyinen maakuntaohjelma kattaa vuodet 2022–2025 ja parhaillaan valmistaudutaan seuraavan maakuntaohjelman valmisteluun.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 11.9.2024 päivätyllä ohjeella (VN/25905/2024-TEM-1) maakuntien liittoja valmistelemaan maakuntaohjelmat vuosille 2026–2029. Osallistavassa prosessissa valmisteltava maakuntaohjelma sisältää alueen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet ja kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi.

Voimassa oleva maakuntaohjelma (2022–2025) laadittiin erilaisessa toimintaympäristössä. Muuttuneen kansainvälisen toimintaympäristön, talouskehityksen sekä mm. aluehallinnon uudistusten myötä on tarve perusteelliselle prosessille, jossa aluekehittämisen tavoitteita ja valintoja tarkastellaan uudelleen ja konkretisoidaan uudeksi maakuntaohjelmaksi. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma kaudelle 2026–2029 laaditaan siten, että ohjelma on maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä syksyllä 2025.

Maakuntaohjelma valmistellaan aluekehityslain mukaan laajassa yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten, alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Valmisteluaineisto tulee olemaan jatkuvasti nähtävillä ja kommentoitavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton kotisivuilla.

Maakuntaohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava, että ohjelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnista, ns. SOVA-laki 200/2005). SOVA-lain mukainen arviointimenettely käynnistetään samaan aikaan ohjelman valmistelun kanssa.

Asialistan liitteenä on maakuntaohjelman 2026–2029 työsuunnitelma sekä Työ- ja elinkeinoministeriön virallinen ohjekirje koskien maakuntaohjelman laadintaa. Maakuntaohjelman työsuunnitelmassa kuvataan muiden muassa maakuntaohjelmatyön lähtökohdat, maakunnan suunnittelujärjestelmä, valmistelun sidosryhmäyhteistyö ja liiton sisäinen organisoituminen sekä maakuntaohjelman vaikutustenarviointimalli. Työsuunnitelmaa päivitetään valmistelun edetessä. Työsuunnitelma esitellään kokouksessa.

Valmistelija

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää

1. käynnistää Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun sisältäen ympäristöselostuksen,
2. julkaista valmistelun aloittamisesta kuulutuksen liiton virallisella ilmoitustaululla internet-sivuilla sekä sanomalehti Kalevassa sekä
3. hyväksyä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029 työsuunnitelman.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Mkh 10.03.2025 § 24

Selostus asiasta

Maakuntahallitus on kokouksessaan 19.11.2024 (§ 181) hyväksynyt Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029 työsuunnitelman ja valtuuttanut Pohjois-Pohjanmaan liiton toimiston käynnistämään ohjelmatyön. Ohjelman valmistelu on aloitettu maakuntahallituksen käsittelemän työsuunnitelman mukaisesti. Valmistelun tukena ja menetelmäasiantuntijana toimii MDI Public. SOVA-lain mukainen arviointimenettely on käynnistetty samaan aikaan ohjelman valmistelun kanssa. Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntaohjelman vuoden 2026 alkuun mennessä.

Osana uuden maakuntaohjelman laatimista on haastateltu kuntien, kaupunkien sekä alueellisten toimijoiden edustajia tilannekuvan muodostamiseksi. Haastattelut toteutettiin tammi-helmikuun 2025 aikana. Joulukuussa 2024 valmistunut Pohjois-Pohjanmaan tilanne- ja kehityskuva toimii pohjana myös maakuntaohjelman valmistelulle. Uuden maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään lisäksi joulukuussa 2024 valmistunutta voimassa olevan maakuntaohjelman 2022–2025 ulkoista arviointia ja sen suosituksia (mkh 19.11.2024 § 180).

Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuustyö tukee maakuntaohjelman valmistelua. Helmikuussa 2025 valmistuneet Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuusskenaariot (mkh 10.2.2025 § 6) hyödynnetään uuden maakuntaohjelmatyön pohjana. Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050 määritellään maakuntahallituksen huhtikuussa 2024 hyväksymässä aineistossa (mkh 15.4.2024 § 67).

Maakuntaohjelman valmistelussa tulee huomioida maan hallituksen keväällä 2024 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä, Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet, ja sen toteuttaminen maakunnassa.

Maakuntaohjelman 2026–2029 strateginen viitekehys jäsentyy em. lähtökohdista seuraavasti:

Strategiset kehittämisteemat:

1. Kestävä kilpailukyky ja uudistavat investoinnit
2. Hyvinvointi ja alueellinen resilienssi muuttuvassa maailmassa

3. Laadukas ja vetovoimainen elinympäristö

Kaikkia strategisia kehittämisteemoja yhdistää alueiden maakunnan idea, turvallisuus sekä kansainvälisyys.

Ohjelmavalmistelun seuraavassa vaiheessa toteutetaan maaliskuussa sähköinen kysely kunnille ja muille keskeisille sidosryhmille sekä kolme aluetilaisuutta huhtikuun alkupuoliskolla Oulaisissa, Kuusamossa ja Oulussa.

Strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen esittelee valmistelun tilanteen kokouksessa.

Valmistelija

Strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus merkitsee esittelyn tiedoksi ja käy evästyskeskustelun jatkovalmistelun tueksi.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Mkh 22.09.2025 § 113

Selostus asiasta

Maakuntahallitus päätti aloittaa maakuntaohjelmatyön vuosille 2026–2029 kokouksessaan 19.11.2024 (§ 181). Pohjois-Pohjanmaan voimassa oleva maakuntaohjelma vuosille 2022–2025 laadittiin hyvin erilaisessa toimintaympäristössä. Muuttuneen kansainvälisen toimintaympäristön, talouskehityksen sekä mm. aluehallinnon uudistusten myötä on ollut tarve perusteelliselle, osallistavalle ja kuntalähtöiselle prosessille, jossa aluekehittämisen tavoitteita ja valintoja tarkastellaan uudelleen ja konkretisoidaan uudeksi maakuntaohjelmaksi vuosille 2026–2029.

Ohjelman valmistelu aloitettiin konkreettisesti tammikuussa 2025, kun edellisen maakuntaohjelman arviointityö yhdessä muiden Pohjois-Suomen maakuntien kanssa oli valmistumassa. Alkuvuodesta valmistui myös Uudenmaan liiton kanssa yhteistyössä toteutettu skenaariotarkastelu 205. Uuden maakuntaohjelman valmistelussa on huomioitu maan hallituksen keväällä 2024 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä sekä loppuvuodesta 2024 laadittu maakunnan tilanne- ja kehityskuva. Maaliskuussa toteutettiin tulevaisuuskysely maakunnan sidosryhmille, ja näkemyksensä antoi noin 320 henkilöä eri puolilta maakuntaa. Lisäksi tehtiin kymmenkunta avainhenkilöhaastattelua. Huhtikuussa toteutettiin aluekierrokset Oulaisissa, Kuusamossa ja Oulussa. Vuorovaikutteisissa työpajoissa pohdittiin tärkeimpiä tavoitteita maakuntahallituksen aiemmin hyväksymiin pääteemoihin. Maakuntavaltuustolle järjestettiin infotilaisuudet toukokuun ja syyskuun kokousten yhteydessä.

Ohjelman kehittämisteemojen ja -tavoitteiden sekä mittareiden määrittelemiseksi sekä ohjelmatekstien yhteiskirjoittamisen tueksi pidettiin viisi ohjattua työkokousta Pohjois-Pohjanmaan liiton viranhaltijoiden muodostamalle ohjausryhmälle. Kokousten välissä viranhaltijat työstivät kukin oman vastuualueensa näkökulmasta ennakotehtäviä, joiden antia koottiin kokouksissa yhdessä keskustellen yhteen. Sidosryhmien näkemyksiä on kuultu lukuisissa työryhmissä, neuvottelukunnissa ja tapaamisissa vuoden 2025 aikana.

Maakuntaohjelmaluonnoksesta vastaavan viranomaisen on SOVA-lain mukaisesti varattava yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja sen ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Asiakirjat on pidettävä nähtävillä vähintään 30 päivän ajan ja niistä on pyydetty lausunto ELY-keskukselta ja tarpeen mukaan muilta vaikutusalueella toimivilta viranomaisilta. Lausunnot otetaan huomioon asiakirjoja viimeisteltäessä.

(Valmistelijat: strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, puh. 050 301 7546 ja aluesuunnitteluasiantuntija Sari Pulkka, puh. 040 685 4037)

Valmistelijat

strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546 ja aluesuunnitteluasiantuntija Sari Pulkka, p. 040 685 4037

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää

1. asettaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029-luonnoksen sekä maakuntaohjelman ympäristöselostuksen nähtäville ajaksi 25.9.–27.10.2025,
2. julkaista nähtäville asettamisesta kuulutuksen liiton virallisella ilmoitustaululla internet-sivuilla sekä sanomalehti Kalevassa
sekä
3. lähettää ohjelma-asiakirjat lausunnoille jäsenkuntiin, vaikutusalueella toimiville viranomaisille sekä tärkeimmille sidosryhmille ja
4. tarkastaa asiakohdan kokouksessa.

Käsittelytiedot

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Selostus asiasta

Maakuntahallitus päätti aloittaa maakuntaohjelmatyön vuosille 2026–2029 kokouksessaan 19.11.2024 (§ 181). Ohjelma hakee uutta ajattelua aluekehittämiseen ja tavoittelee siirtymistä kohti kokonaisvaltaisempaa strategista ajattelumallia.

Maakuntaohjelman valmisteluprosessi on ollut avoin, aluelähtöinen ja osallistava, jossa kaikki maakunnan alueet ja kunnat, valtionhallinto sekä muut keskeiset toimijat ja sidosryhmät ovat olleet mukana.

Uudessa maakuntaohjelmassa painotetaan osallistavan prosessin kautta muotoutunutta näkemystä maakunnan kehittämisen suunnasta tulevaisuuden tavoitetilan ja sitä täsmentävien strategisten kehittämisteemojen muodossa. Ohjelmassa esitetyt sanalliset ja mittaripohjaiset tavoitteet vastaavat kysymykseen siitä, mitä tuloksia ja vaikutuksia maakunnassa halutaan saada aikaan ohjelmakaudella. Maakuntaohjelman uusilla painotuksilla sitoutetaan toimijat ottamaan tietoisuutta vastuuta aikaansaatavista tuloksista ja niiden vaikuttavuudesta. Uudistuksella tavoitellaan joustavuutta sekä ennakoivaa ja nopeaa reagointikykyä ympärillämme tapahtuviin muutoksiin.

Ohjelman valmistelu aloitettiin tammikuussa 2025, kun edellisen maakuntaohjelman arviointityö oli valmistumassa. Alkuvuodesta valmistui myös vaihtoehtoisia tulevaisuuden suuntaviivoja luotaava skenaariotarkastelu, jossa pohdittiin toimintaympäristön muutostekijöitä ja vaihtoehtoisia tulevaisuuspolkuja vuoteen 2050. Uuden maakuntaohjelman valmistelussa on huomioitu maan hallituksen keväällä 2024 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä sekä loppuvuodesta 2024 laadittu maakunnan tilanne- ja kehityskuva. Maaliskuussa toteutettiin tulevaisuuskysely maakunnan sidosryhmille, ja näkemyksensä antoi 245 henkilöä eri puolilta maakuntaa. Lisäksi tehtiin kymmenkunta avainhenkilöhaastattelua. Huhtikuussa toteutettiin aluekierrokset Oulaisissa, Kuusamossa ja Oulussa. Vuorovaikutteisissa työpajoissa pohdittiin tärkeimpiä tavoitteita maakuntahallituksen aiemmin linjaamiin ja hyväksymiin pääteemoihin. Sidosryhmien näkemyksiä on kuultu lukuisissa työryhmissä, neuvottelukunnissa ja tapaamisissa vuoden 2025 aikana. Maakuntavaltuustolle järjestettiin info- ja keskustelutilaisuudet toukokuun ja syyskuun kokousten yhteydessä. Maakuntaohjelmaluonnosta on esitelty lokakuun aikana valtuustoryhmille.

Osana ohjelman valmistelua on arvioitu sen toteuttamisen vaikutukset SOVA-lain (200/2005) mukaisesti ja laadittu ympäristöselostus. Ympäristöselostus on olennainen osa maakuntaohjelman valmistelua ja tukee päätöksentekoa, päätösvalta kohdistuu itse maakuntaohjelmaan, ei sen taustaineistoon kuten ympäristöselostukseen. Lain mukaan maakuntaohjelmasta vastaavan viranomaisen on varattava yleisölle mahdollisuus tutustua ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Asiakirjat pidettiin nähtävillä 25.9.–27.10.2025 välisenä aikana. Samalla asiakirjat olivat laajalla lausuntokierroksella. Lausuntoja saatiin 38 kappaletta.

Maakuntaohjelmaehdotus on viimeistelty saatu palaute huomioiden. Palaute esitellään kokouksessa. Asialistan liitteenä ovat Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmaehdotus, ympäristöselostus sekä lausuntoyhteenvetotaulukko, johon on dokumentoitu saatu palaute ja vastineet palautteeseen.

Valmistelija

strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546 ja aluesuunnitteluasiantuntija Sari Pulkka, p. 040 685 4037

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se hyväksyy maakuntaohjelmaehdotuksen.

Käsittelytiedot

Keskustelun aikana Kaarina Kailo teki esityksen, että kohtaan 4.1.3 lisätään seuraava lause: "Naisille ja monille miehille segregaaationpurku ei riitä tasapainottamaan suomalaista työelämää. Tärkeämpää kuin pelkkä naisten houkuttelu miesvaltaisille aloille on arvostuksen lisääminen naisvaltaisilla aloilla kohtaan." Pia Hiltunen ja Esa Aalto kannattivat esitystä. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko ehdotus hyväksyä yksimielisesti. Hyväksyttiin.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.